

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ κ. ΑΝΤΩΝ. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗ

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΟΜΠΟΛΟΓΙ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Της ελεε σιγά-σιγά, σάν νά ξεμολογιόνταν, όλη τήν ιστορία του, γιά τόν μοναχό παιδί πού ελιαν και τόν χάσανε μικρό από καρκαλιέτσι, πώς ελιαν μείνη δυό κούτσουρα, αλλά ποτέ δέν ελιαν πη ό ένας στόν Άλλον: «Τράβα παρέτσι». Της ελεε πώς ήταν άποστρατος και πώς δέν ελιε έλπίδα νά μονιμοποιηθί. Τί τώρα, παίνεις θά κάνανε σέ μιá ξένη γυναικά! Παθαρέλια είμαστε! Της ελεε γιά τόν τόπο του πού ήταν τόσο όμορφος και τόσο δοξασμένος! Γιά τήν ώραία του λίμνη πού ελιε ήλιοβασιλέματα καλύτερα κι' από τόν άπορινό, γιά τούς ανθρώπους πού ήταν έξυπνοι αλλά κακοί και φθονεροί, γιαι ήταν φτωχοί. 'Αλλά έβγανε και καλούς ανθρώπους και μεγάλους ή πατριδα του. Πού τάβρισκε όλα εκείνα και τάρáδιασε σάν νάτανε ρήτορας! Τάλεγε σιγά σιγά και κομμένα γιαι κουράζονταν.

Ή Γεθσημανή τόν κοιτάζε με τά γαλάζια μάτια της κι' από όρα σέ όρα, προπάντων δταν ελιεγε τόν πόνο του γιά τόν παιδί του και τήν άγάπη του γιά τήν Περάμαχο, τού φαίνονταν πώς βούκόωναν τά μάτια της. Και κάθε τόσο τού έλεγε:—Μη μιλεις πολύ και μη συγκιναίεσθε, γιαι ελιε ακόμα άδύνατος». Και ελιε μιá φωνή μικροπαιδιάτικη ή Γεθσημανή, πού σέ χάιδεσε ως μέσα στά φυλλοκάρδια σου. Και τού κρατούσε τόν αιματωμένο χέρι του στά μαλακά σάν τόν βαμπάκι χέρια της.

Ύστερα σηκάθηκε και πήγε στούς δυό άρρώστους τούς Άλλους. Τούς ρώτησε μη θέλουν τίποτε. Έδωκε στόν ένα μιá κουταλιά γιαιτρικό, τόν Άλλον τόν έσκέπασε και γύρισε πάλι κοντά του. Αυτός θέλησε νάνακαθίση και κείνη τού έβραλε δυό μαζιάρια στίς πλάτες του και τού άκούμπησε τόν κεφάλι του μαλακά.

Ύστερα κάθισε στήν άκρη τού κρεββατιού του' και ίσως γιά νά μην κουράζεται αυτός περισσότερο μιλώντας, μιλούσε τώρα ατή. Έλεγε κι' ατή τήν ιστορία της: και με πόση ελιχοίρεια και με πόση έμπιστοσύνη τή διηγίθηκε: Ατή, όπος τού ελεε, ήταν μισοτή, δέν ήταν καμιά κυρία σάν τις άλλες πού ελιαν γίνη «άδελφές» από φιλανθρωπία και από φιλοπατία, ίσως κι' από περιέργεια. Ατή ελιε γίνη νοσοκόμα γιά νά ζήση, γιαι ελιε μείνη ξερημη στόν κόσμο...

Και πώς τάλεγε όμορφα, σωστά, έλληνικά σάν νάτανε σπουδασμένη! Και βέβαια θάτανε. Δέν ήταν άπό μέσα από τήν Έλλάδα: ήταν από πδύλ μακρὰ, από τήν Καισάρεια, από τήν πατριδα τού άγίου Βασιλείου' και ούτε από μέσα από τήν Καισάρεια, ούτε από μιá όμορφη κι' ευτυχιουμένη κομπόλι πού λέγονταν «Τάλας». Παράξενο όνομα, στήν ελληνική θά πη «δυστυχισμένος». 'Αλλά ό τόπος της ήταν ευτυχιοςμένος: ατή μόνον ήταν δυστυχισμένη...

Δέν έπροχώρησε περισσότερο στήν ιστορία της έκεινη τή βραδιά ή άδελφή Γεθσημανή. ήθε ή ώρα τού δείπνου και οι «άναρμόνιοτες» πού ελιαν βγή με άδεια, γυρίζαν λίγοι-λίγοι στό νοσοκομείο. Φέρνανε νέα πολεμικά ό βασιλεύς, πού βρισκονταν πάλι στή Μακεδονία, ήταν άποφασισμένος νά κέρη και τρίτον πόλεμο καλύτερα, παρά νάγέρη στούς άδιόρθωτους νεοτούρκους τή Χίο και τή Μυτιλήνη. Οι άξιοματικοί φαίνονταν χαρούμενοι και ένθουσιασμένοι: ίσως όμος ό μόνος μέσα σέ όλους χαρούμενος αληθινά νά τή νέα ατή περιπέτεια, νάταν αυτός, ό καπετάν Γιαννάκος κι' αυτός όχι από όρη φιλοπόλεμη (τό καταλάβαινε και τότε και τώρα), όσο γιαι ελιε άρχισή στήν ψυχή του ή γοητεία τών καταγάλανων έκειων ματιών, της κρινόλευκης έπιδερμίδας και της γλυκολαούσας φωνής. 'Ηθελες τώρα νά μιá

θ ή όλη τήν ιστορία της Γεθσημανής.

Και τήν έμαθε σιγά-σιγά, με όσοις, από τις κομμένες κουβέντες της «άδελφής», κάθε φορά πού ή ύπηρεσία της τήν άφιγε λίγο έλευθερη νά τού κρατήση συντροφιά, καθισμένη κοντά στό κρεββατιού, τις ώρες πού ό θάλαμος ήταν σχεδόν άδειανός. Τώρα βέβαια ό άπόμαχος, ύστερα από δεκατέσσαρα χρόνια ελιε ληρονομηση πολλές λεπτομέρειες: τά κυριότερα όμος σημεία τά έξέθαβε από τή μνήμη τού μαύρο εκείνο κομπόλογι, όπος έξέθαβε προπάντων τή γλυκειά και θλιμμένη μορφή της, τήν άρμονική και χαιδευτική φωνή της.

Ήταν μοναχοκόρη μέσα σέ πέντε άδέρφια, τά δυό μεγαλύτερά της, κι' ό πατέρας της ήταν πλούσιος έμπορος στόν τόπο του. Έμπορευόνταν τούς παστρουμάδες και τά παστομένα δαμάσκηνα, ελιε γκαμήλες, σπία, άμπέλια, σχέσεις έμπορικές στήν Αττάλεια και τή Μερούνα. Ελιε ακόμα άνταποκριτή του στόν Πειραιά έναν πλούσιο Φεργεκλή (από τά Φεργάκωνα) πού ελιε από χρόνια έγκατασπαθή στήν Έλλάδα και ήταν παντρεμένος με Πειραιώτισσα.

Ός έκει τά ελιε καθαρά στή μνήμη του ό καπετάν Γιαννάκος, ίσως γιαι και ή Γεθσημανή ως έκει τά έλεγε καθαρά.

Από κει και πέρα άνακατώνονταν στήν ιστορία της νοσοκόμας πρόσωπα και πράγματα, έντυχιος και δυστυχιες, περιπέτειες, ταξείδια, κίνδυνοι, σωτηρίες. Ένας Τούρκος άξιοματικός νέος, όμορφος, γραμματισμένος, πού όραζόνταν στόν Άλλάχ και στόν Μωχαμέτ, ότι θά τήν άρπάξη κι' από τά χέρια άκόμα τού Πατριάρχη! Ένα ταξείδι πού βράσταζε μέρες και πρό πάντων νύχτες πολλές, με κλειστόν άραμπά, με κλειστό φερτζέ, με ένα γιασάξή προξενίου.

Ή Αττάλεια... Μιά πολιτεία μεγάλη κοντά στή θάλασσα, με κάτι παρτάλεια πελώρια κάστρα κι' άλλα έρείπια: Ύστερα ό Άδαμάκης—έφφένδης, ένας μεσοκόμος άσχημος, βλοσυροκομμένος, αλλά άγαθος και πολύ πλούσιος πού τήν ελιάρωσε σάν Παναγία του. Ό άνδρας της ήταν αυτός. Κοντά σ' αυτόν ό γιος του, τού προγόνι της τού μεγάλου, σχεδόν στήν ήλικία της, δυστυχιοςμένο, πού τού μπήκε στήν καρδιά του άμαρτωλή άγάπη γιά τή μητέρα του. Ύστερα πάλι ό Τσαφίρ-έφφένδης ό Τούρκος άξιοματικός πού ελιε όμοιοτή στόν Άλλάχ, ότι θά τήν έκανε δική του τή Γεθσημανή... Ύστερα, ύστερα... νέοι κίνδυνοι, νέα ταξείδια στόν Πειραιά τώρα. Κάποιος Γεωργάκη-έφφένδης Φεργεκλής, παντρεμένος με Πειραιώτισσα, έάδερφος τού άνδρός της. Ένας γέρος πού τήν άγαπούσε σάν παιδί του. Ή Πειραιώτισσα πού τή ζήλευε, τή μισούσε, τήν κατέρεξε, τήν έδιώξε άπωνα... Ύστερα κάτι πολύ σκοτεινό πού δέ μπορούσε νά τού ξεδιαλίση ό Γιαννάκος...

Ένας στρατιωτικός γιαιτρός πού τήν έκαμε νοσοκόμα. Ύστερα πάλι ό Άδαμάκης-έφφένδης και τόν παιδί του σκοτωμένοι μιá νύχτα στήν Αττάλεια. Κι' ό στρατιωτικός γιαιτρός σκοτωμένος στόν πρώτο πόλεμο!...

Άγάτες και σκοτωμοί!... Κι' όλα αυτά τά ελιε πάθει πριν περάση τά είκοσι πέντε χρόνια της, πριν φαηή μιá ζαρωματιά γίγος άπ' τά καταγάλανα μάτια της. Κι' όλα αυτά τά έλεγε με μιá φωνή χαιδιάρικη άηδονισια, μέσα σέ κείνο τόν νοσοκομείο, μέσα στό μεγαλοκόμο φινιόπορο, μέσα στίς άτέλειτες διαδόσεις γιά νέον πόλεμο, μέσα στήν άνάρρωσή του, πού προχωρούσε άργά-άργά. Και ή άρχη ατή πού στήν άρχή τόν στενοχωρούσε, ύστερα πώς τού φαίνονταν άληθινή ευτυχία! Πώς, κάθε πρόι πού έμπαινε ό άρχιγίτρος στό θάλαμο, έκοβε τόν αίμα του μη διατάξη νά

του έτοιμάσουν το ξεινήριό του! Σε ποιά κατάσταση βρισκόταν εκείνη την εποχή μέσα σε κεινο το νοσοκομείο! Έτσι του φαινόταν πως κάτι έβραζε γύρω του, έβραζε αδιάκοπα κ' έβγανε άτμούς, γαλάζιους, άρωματισμένους, μεθυστικούς άτμούς... Και όλο πύκνωναν οι γαλάζιοι άτμοι και τού θόλωναν τά μάτια κ' έκαναν να φαίνεται όλος ο κόσμος θαμνός και μακρινός.

Στην άρχή πάλαψε όσο μπορούσε να τού στείλη τούς άτμούς που τόν περικύκλωναν. Ύστερα παράτησε κάθε προσπάθεια, και παραδόθηκε με άπειρη άνακούφισι και με βαθειά ήθονή. Έτσι, όπως έκανε, όταν ήταν παιδί και κολυβούσε στη μεγάλη καμάρα όταν ο μαιστήρος ή ο γαρμπής εφούσκωναν τη λίμνη και κάτω όπό τη στενή καμάρα εθέριε το κύμα, έβρανε τά δυνατά του να περάσει την καμάρα αντίθετα πρós τη φορά τού κύματος... Ύστερα γύριζε άνάσκελα κ' άφινόταν στο ρεύμα: και τότε αισθάνονταν με άπειρη άνακούφισι και μιά βαθειά ήθονή.

Έτσι και τότε... Στην άρχή άγωνίζονταν να γίνη κύριος τών αισθημάτων του και τών σκέψεών του. «Τι ήταν αυτό που τού συνέβησε; Ποιά ήταν αυτή που τού θόλωνε τά μάτια και τó μυαλό; Ποιός ήταν επί τέλους αυτός που άφινε να παρουσέρται από τó μαγικό κύμα που άνάβλυζε από τά γαλάνα της μάτια, την κρινόλευκη έπιδερμίδα της, την άρηρόνια φωνή της;» Ήταν σχεδόν γέροντας και είχε περάσει ως τότε μιά ζωή πολύ λογική και πολύ δετική. Ως τότε τις γυναίκες τις κατάσσεσε σε δύο είδη, τις νοκοκίδες και τις σουλολόιδες. Ή Περμάχο ήταν ο τύπος τού πρώτου είδους, ή Μαριγνάπη ή τραγουδίστρια άντιπροσώπεσε τó δεύτερο είδος. Α ή τ ή όμως σε ποιόν από τούς δύο τύπους του έπρεπε να την καταστή; Στην άρχή δέν έδίστασε... Σκέφθηκε μάλιστα κάποτε να την άγαλιάσει και να την φιλήσει και να της βάλη με τρόπο στο χέρι της ένα κατσιάριχο. Άλλά μόλις έκάθισε κοντά του και τόν έκοίταξε με τά μάτια της γεμάτα έμπιστοσύνη, τόν έκαμε να ντραπή για τή σκέψη του αυτή. Ένα τουλάχιστον έμάθαινε τίποτε κακό για τή Γεθσημανή! Άλλά όχι. Όλοι όσοι μιλούσαν για αυτή, μιλούσαν με σεβασμό και με κάποια κορυφή αντίπαθια, γιατί κανένας δέν μπορούσε να κανηγή ή δι είχε έπιτύχη από αυτή και την παρακινή έρωτική εύνοια. Και βρισκανε, για παρηγοριά τους, να διηγούνται πως είχε βάλη στη θέσι τους και συνταγματάρχιδες και γιατρούς, κάποτε μάλιστα κ' έναν πριγκίπη που είχε έπισκεφθή τó νοσοκομείο και θέλησε να της δείξη την προτίμησή του. Τι ζητούσε λοιπόν ή αιγιματική αυτή γυναίκα από αυτόν τόν πιο γέρο, τόν πιο άσημαντον εκεί μέσα;

Μιά μέρα ένας νέος και όμορφος υπίλαρχος έλαφορ πληγομένος που πλρσισσε στο κρεβάτι του και τού άνοιξε κουβέντα, φάνηκε άν νάπαντοσε στην έρώρησι, που δέν τού είχε κάμη ως τόσο ο Γιαννάκος. — Λοχαγέ μου, τού ειπε, έσύ είσαι από τα υροβόλια οί παράδες χτυπούν τη θάλασσα με τά σπαλικά; Φοβούνται τούς χτύπους και για να ψλυτύνουν τρυπάνου στη γυροβολία μέσα και πιάνονται. Σάν τέτοια δουλειά μου φαίνεται πως θά πάθη και ή Άνατολιτισσα με όνα.

Τό περιεορ όμο; ήταν ότι ο Γιαννάκος σκέφθηκε τότε όχι να κλεισίη τη γυροβολία και να πιδήση την αυγομένη εκείνη μάφα, αλλά να κλεισίη άλαφορ και την άγαλιά του και να της πη: — Έδώ είσαι άσφαλισμένη μη φοβάσαι κανένα, πρó πάντον μη φοβάσαι έμένα!

«Ω! και ποιά παλαβομάρια δέν είχε περάσει από τó μυαλό του την άλλόκοτη εκείνη εποχή! Έσφασε όμως και ή ώρα που έπρεπε όλα να τελειώσουν. Ό λοχαγός είχε αναλάβη πιά και ο άρχιστρος παράγγειλε να τού έτοιμάσουν τó ξεινήριό του. Άλλά και τά πολιτικά είχαν ήσυχάση, και τó διάταγμα της άποστατεύσεως είχε έκδοθή. Όλα τελείωναν. Η ζωή του θάβρισε σε λίγο και πάλι τόν παληό μονότονο και γαλήνιο δρόμο της. Έκει κάτω στην όμορφη πατρίδα, μιά ποτή ψυχή, που μόνον αυτόν είχε στον κόσμο, τόν έπεριέμενε άνυπόμονα. Και μαζί μ' αυτήν άγαπημένη συγγενείσι και φίλοι, άγαπημένες συνήθειες που προσορινα είχαν διακοπή και στο τέλος όλων ο Άτ-Λάζαρος με τά δενδρολίβανα, όπου άναπαύονταν οί γονείς του, τάδεχονα τού, τó μοναχικό παιδί του.

«Ω! πόσο μελαγχολικά, όλλά και πόσο γαλήνια θάταν άλλοτε όλα αυτά! Τόρα όμως τίποτε από αυτά δέν τού φαινόταν δικό του. Ό δικός του ο κόσμος ήταν ο εύρύς όρος έκείνος θάλαμος εκείνο τó κρεβάτι που θά είχε δεχθή και έμελλε άκόμα να δεχθή τόσους και τόσους έόνους και άγνωστους!

Άμίλητος, άφηρημένος, με τά μάτια θαμνά, την άλλη μέρα ντύθηκε τη στολή του, έτοιμάσε τη βαλίτζα του και κάθισε πρó παράθυρο κατά τόν κήπο, όσο να έλθη ή ώρα να φύγη για πάντα. Έκει πού έβαλε τó χέρι στην τσέπη τού πανταλονίου του βρήκε τó μαύρο κομπολόγι που είχε αγοράσει από τόν καλόγηρο στην Καβάλα. Πώς τόσον καιρό δέν τού είχε θυμηθή, ενώ τόσο θά τού ήταν χρήσιμο στην άναρροσί του! Τό πήρε στα χέρια του και τó έπαιξε, ξεκοκαλίζοντας μιά-μιά τις χάνδρες του. Ήταν κοντά μεσημέρι. Ό θάλαμος σχεδόν άδειος. Ό καιρός βαρύς συννε-

φιασμένος. Τό μυαλό του σταματημένο, κ' ένας κόμπος κάθονταν στο λαιμό του.

«Αν και γνώρισε τά βήματά της, που έπλησίαζαν, δέν έγύρισε να κοιτάξη. Εκείνη πήρε ένα κάθισμα και κάθισε κοντά του και τόν έκοίταξε έμίλητη. Αύτός δέν την έκοίταζε. Είχε μέσα του μιά κακία για αυτή. Χωρίς αυτή, τόρα κ' αυτός θά συμμερίζονταν τη χαρά τών άλλων που λαγαρούσαν να γυρίσουν στα σπίτια τους, να πολαύσουν τη σχεδόν άνέλιπστη ειρήνη.

«Άπλωσε τó χέρι της και τράβηξε σιγά-σιγά τó κομπολόγι. Αύτός τó άπρωσε. Θυμήθηκε τότε τά λόγια του Χατζή, πως τó μαύρο κομπολόγι ήταν γρουσουζίκιο. Και μέσα στην κακία που αισθάνονταν για αυτή σκέφτηκε πολύ ταπεινά. Άν τού τó ζητούσε θά της δίδνε, να πείση άπάντα της ή γρουσουζία του. Και σάν εκείνη να διάβαζε τις σκέψεις του στο μυαλό του και θέλησε να κάμη για αυτόν την τελευταία θυσία της, τού ειπε με φωνή πνιγμένη:

— «Έχει αξία αυτό τó κομπολόγι; Έκούνησε τó κεφάλι του άρνητικά. — Τότε άφισέ μου τó.»

Ήταν ή πρώτη φορά τού τó μιλούσε σε ένικό, και αυτό τόν εκάραξε. Χωρίς να την κοιτάξη της ειπε με φωνή σιγαλή: — «Φέρνε δυστυχία». Τού άπάντησε άμέσως: — «Τότε άφισέ τó σε μένα. Μήν τó παίγνης στο σπίτι σου.» Δέν αισθάνονταν τόρα καμμία κακία, αλλά δέν τολμούσε ούτε να μιλήση ούτε να την κοιτάξη, από φόβο μήν έσοπήσει ο πόνος του και γίνη γελοίος.

Τότε ή Γεθσημανή έβγαλε από την τσέπη της άσηρη ποδιάς της ένα μικρό φιλιτσόνιο σουγιά, και τόν άνοιξε. Έπιασε με τά δυό της δάχτυλα την τρίτη χάνδρα και την παρουσίασε μαζί με τó σουγιά. Χωρίς να τού πη λέει συννενοήθηκαν. Ό λοχαγός έχάραξε με τó λεπιδί βαθειά στην χάνδρα τά άρχικά του γράμματα Ι. Τ. και της έδωκε τó σουγιά και τó κομπολόγι.

Τάχα τι θά γίνονταν εκείνη τη στιγμή, άν δέν έμπαιναν στο θάλαμο τρεις άναρρονόντες που γύριζαν για τó ρεύμα;

Άπό εκείνη τη στιγμή ως την ώρα που έφυγε από τó νοσοκομείο δέν έμειναν πιά μόνοι.

Τόρα ο καπετάν Γιαννάκος ήταν άδύνατο πεινά να θυμηθή όσα έμεσολάβησαν από την ώρα τού χωρισμού τού με τόσους. Τού φαινόταν μάλιστα πως τίποτε δέν είχε συμβη σ' αυτόν, ίσως κάτι να είχε άκούσει πρó συνέβηκε σε άλλον. Ή μήνη του δέν καθάριζε παρά όταν έθανε στην κουβέντα που έκαμε, όστερα από καιρό, με τόν καπετάν - Μιχάλη, τόν άπόστρατο συνταγματάρχη, εκεί πού κάθονταν οί δυό τους στο Βελούχι μιά καλοκαιράκιχη βραδεία και καπνίζανε τούς ναργιλέδες τους.

Τι καλύτερος άνθρωπος αυτός ο καπετάν-Μιχάλης! Πώς τού έχονταν όλα βροικά! Μαζύ είχαν καταταχθή στο στρατό και τά γράμματα ίσα τά έβρανε, και τó μπορούσι δέν τού είχε μνηστική ο καπετάν-Μιχάλης. Τι σημαίνει όμο; Νά, που αυτός είχε άπονεύσει όμο; Είχε γυναίκα, παιδιά καλά, ύπόληψη. Φορούσε μάλιστα και στρατιωτική στολή καινούργια κ' ο φρουροσχος δέν τού έκανε καμμία παρατήρησι. Γιατί να μην έξη κέρια και να μη διηγούται άτέλειστα έρωτικά παρθομάρια! Και πόσα δέν είχε ο καλοτυχισ! Χριστιανές, τουρκάδες, όβρηές. Παντρεμένες, χήρες κ' άνύπαντες! Άρχόντισσες και προσφυγοπούλες. Κάθε μιά με τόνομά της και τά περιστατικά της, περνούσαν άράδα στις κουβέντες του.

Και τότε πως τού ήθεσε κ' αυτός—σπάσιμο ήθελε τó κεφάλι του— για να πη τάχα κάτι κ' αυτός, και διηγήθηκε την ιστορία τού νοσοκομείου. Τη διηγήθηκε όπως ήταν, και τελείωσε με την ίδια έρωτική που έκανε πάντα στον έαυτό του κάθε φορά που τη θυμότανε: «Σάν τι γόρευε από μένα μιά τέτοια γυναίκα;...»

(Τό τέλος τού προσεχές)

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

Ή μουσικοσπερις τού μεγάρου τών Χ. βρίσκειται πρós τó τέλος της. Ή οικοδέσποινα παρακαλεί τόν διακεκομμένο καλλιτέχη τού Μελοδραμάτος Β. να τού τραγουδήση άκόμη ένα τραγούδι.

— Έδωχάριστος, της άπαντά εκείνος, μ' ειπε πολύ άγνά. Ίσως τó τραγούδι μου ν' άνηγορήση τούς ένοίκους τού κατώκατωματός...

— Μπιά, καθέναν με τη σειρά! σπεύδει να τόν καθηουζάση ή οικοδέσποινα. Και αυτοί έχουν ένα συλλί που δέ μιάς άφίνει να κομητόση με τά γαργισμάτα τού...

Στό Σχολείο. Ένας μαθητής ψυθιρίζει στο αυτί τού διπλανού του: — Ό καινούργιος μας δάσκαλος εινε βλάκας με δίπλωμα!

Όδάσκαλος, ο όποιος εκείνη τη στιγμή είχε κάνει μια έρώτησι στην όποια κανένας από τούς μαθητάς δέ μπόρεσε ν' άπαντήση, τόν βλέπει πού κρυφοψυθιρίζει στο διπλανό του και νομίζοντας πως ήθελε ν' άπαντήση στην έρώτησή του σπεύδει να τόν ένθαρσθή: — Μη φοβάσαι, παιδί μου, τού λέει, πές δυνατά αυτό που ειπες... Ποιός έβρει, μορφε!... να εινε σωστό!...

